

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: 96/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

479/2010. (XI. 17.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. január 5-én előterjesztett **panaszát** a 2010. november 17-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2010. január 5-én, elektronikus úton terjesztette elő beadványát, amelyet 2010. március 22-én aláírásával ellátva is megerősített, majd 2010. április 26-án kiegészített.

1) Előadása szerint 2009. december 17-én 18 óra után bejelentést szeretett volna tenni a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) XIV. kerületi Rendőrkapitányságán, azonban a civil ruhát viselő ügyeletes tiszt bántalmazta. Az említett napon 17 óra 30 perc körüli időben érkezett meg a rendőrségre, ahol a -10 °C-ban több mint fél óra várakozás után tudta előadni érkezésének célját. Rendőri kérdésre válaszolva elmondta, hogy szeretne bejelentést tenni, mivel a gyermekét elrabolták az iskolából. Erre azonban azt a választ kapta, hogy mindez nem így történt, és elő fogják állítani. Ekkor minden egyéb tájékoztatás nélkül a panaszos bal karját az ügyeletes tiszt megragadta, hátracsavarva felfelé húzta, és elkezdte a panaszost „bevonzolni” az épületbe. A panaszos nem tanúsított

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

ellenállást, de fájdmában segítségért kezdett kiabálni. Ennek hallatán a rendőr egyre erősebben csavarta a panaszos karját felfelé.

A történések előzményeként a panaszos elmondja, hogy aznap 16 óra előtt néhány perccel kapott egy telefont, hogy ne menjen a gyermekéért az iskolába, mert elvitték egy gyermekotthonba. A panaszos ekkor azonnal az iskolába sietett. Az iskolába belépve a portás az útját állta, mire a panaszos jelezte, hogy szeretne az osztályfőnökkel beszélni. A portás azonban nem engedte tovább, és megpróbálta a panaszost „kilökdösni” az épületből. Néhány perc elteltével megérkezett az igazgatónő és a gyermekvédelmi felelős, de azt nem árulták el, hogy mikor, miért és hová vitték el a gyereket, csak annyit mondtak, hogy a szomszédok tettek feljelentést. A panaszos megjegyzi, hogy az igazgató érkezésekor egy fiatalember lépett be az előtérből, aki közölte, hogy a panaszost meg fogja bilincselni, ha viselkedésével nem hagy fel, erre azonban utóbb nem került sor.

A panaszos – miután az iskolában nem kapott tájékoztatást – a rendőrségre indult, feljelentést tenni. Amikor azonban odaért, álláspontja szerint úgy fogadták, mint egy bűnözőt. Lehurcolták az alagsori fogdába, és garázdaság elkövetésével vádolták meg, de erről csak többszöri kérdésre tájékoztatták. A panaszos több alkalommal is kért ügyvédet, de nem biztosítottak a számára védőt. Kb. 18 órától 23 óráig tartották fogva, és amikor kihozták a fogdából, egy civil ruhás nyomozó azt mondta az őrnök, hogy még vissza kell a panaszost vinni.

Kérdéseire azt mondták, hogy amennyiben a rendőrség ellen panaszt kíván tenni, a fogdában kell várakoznia. A panaszos azonban jelezte, hogy oda nem megy vissza, ezért végül a bűnügyi osztály vezetője meghallgatta, aki azonban szóban „vette fel” a panaszt, írásban nem rögzítette. Később a panaszos jelezte, hogy az iskola ellen is panaszt kíván tenni, amiről az ügyeletes tiszt hosszasan próbálta lebeszélni, ennek ellenére a panaszos végül megtette a bejelentést.

A rendőrkapitányságról a panaszos végül 2009. december 18-án 0 óra 30 perckor távozott.

Sérelmezi, hogy a kapitányságon elvették a telefonját, kiforgatták a táskáját, megmotozták, ordítoztak vele. Elmondása szerint az intézkedések idején kb. 10 rendőr várakozott a folyosón, voltak köztük rendőrtiszti főiskolások is, akik azonban a panaszos kiabálására, segítségkérésére nem reagáltak. Ételet, italt annak ellenére nem kapott, hogy jelezte, 7 órája semmit nem evett, nem ivott. Többször szólt, hogy nagyon fázik, mégis sokáig várták.

Utóbb a gyerekétől tudta meg, hogy az iskolából 12 óra után vitték el egy intézetbe, és a gyerek hiába kérte, hogy értesítsék az édesanyját. A panaszos szerint gyerekének szándékosan nem mondtak igazat arról, hogy nem kívánták őt értesíteni. A panaszos kifejti, hogy gyermeke 2009. december 17. óta tartózkodik egy olyan intézményben, ahol alapvető szabadságjogainak érvényesülését korlátozzák, fogvatartása testileg és lelkileg megviseli.

A fentiek alapján a panaszos kéri a Testület vizsgálatát különösen annak érdekében, hogy gyermekét az intézetből mielőbb elhozassa.

2) A panaszos 2010. április 26-án elküldte a Testületnek a B. Ügyészség nyomozás megszüntetéséről hozott határozatát. Az irat szerint a panaszos ellen a BRFK XIV. kerületi

Rendőrkapitányságon garázdaság vétsége miatt indult eljárást az ügyészség megszüntette, mivel a nyomozás adatai alapján – erőszak hiányában – nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése. A határozat indokolásának tanúsága szerint az eljárás a panaszossal szemben a gyermeke általános iskolájában 2009. december 17-én tanúsított magatartásával összefüggésben indult.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) [...] r. ezredes a Testület megkeresésére az alábbi választ adta.

A panaszos ellen a Btk. 271. § (1) bekezdése szerinti garázdaság vétsége elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárás. 2009. december 17-én 17 óra körüli időpontban telefonon bejelentést tett a kapitányság ügyeletére az iskolaigazgató, és előadta, hogy az iskola egyik tanulóját, a panaszos fiát aznap 12 óra 30 perckor a gyámhivatal munkatársai jogerős határozat alapján az iskolából elvitték, és átmeneti gyermekotthonban helyezték el. Kb. 16 órakor megjelent az iskolában a gyermek édesanyja, azaz a panaszos, akit a történésekről az iskola tájékoztatót. A panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a fiát a gyámhivatal védelembe vette, és örjögve, az iskola alkalmazottait folyamatosan fenyegetve, támadólag lépett fel, miközben a többi gyerek és szülei éppen hazafelé tartottak, így az eseményeknek szem- és fültanúi voltak. Mire az igazgatónő a rendőrséget értesítette, a panaszos távozott az iskolából, ott a panaszossal szemben tehát a rendőrség nem intézkedett, az általa említett fiatalemberről, aki a panaszos megbilincselésével fenyegetőzött, a rendőrség nem rendelkezik információval.

A fenti eseményeket követően, 18 óra 13 perckor a panaszossal szemben a kerületi rendőrkapitányság épülete előtt [...] r. őrnagy, a főügyeletes bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt előállítást hajtott végre. A panaszos 18 óra körül érkezett a kapitányság épületéhez, és az objektumőrnél jelezte, hogy gyermekét elrabolták, ezért feljelentést akart tenni. Az objektumőr jelentette a panaszos szándékát a főügyeletesnek, aki az előzmények ismeretében személyesen ment a panaszoshoz. Az intézkedés megkezdése előtt közölte nevét, rendfokozatát és beosztását, illetve magát szolgálati igazolvánnyal és jelvényrel igazolta. Tájékoztatta a panaszost, hogy gyermekét nem rabolták el, hanem a kerületi gyámhivatal ideiglenes hatállyal gyermekotthonban helyezte el, közölte továbbá, hogy az általános iskolában tanúsított kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartásával bűncselekményt valósított meg, ezért előállítására és gyanúsítottkénti kihallgatására kerül sor. Ezt a panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, és egyre agresszívabban viselkedett, illetve az épületből távozni kívánt. A főügyeletes azért döntött az előállítás mellett, mivel úgy ítélte meg, hogy a késedelem az intézkedés eredményét veszélyeztette volna. A panaszos agresszív magatartása miatt – ellenszegülésének megtörésére – vele szemben testi kényszert alkalmazott.

Az intézkedés jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja volt, amiről a panaszost tájékoztatták.

Az előállítást foganatosító főügyeletes a rendelkezésre álló információk alapján – mivel a bűncselekményről közvetlen értesítést kapott, és a szemtanúk úton voltak a kapitányságra – az intézkedést szükségesnek és arányosnak ítélte.

A panaszos ruházatának átvizsgálása a vonatkozó normáknak megfelelően, az előállító helyiségben való elhelyezését megelőzően megtörtént. A fogvatartotti jogokról a panaszost az előállító helyiségbe történt befogadásakor tájékoztatták. A jogi képviselőre vonatkozó tájékoztatást a panaszos szintén megkapta, kihallgatása során védő kirendelését kérte, annak érdekében a rendőrség intézkedett. A panaszos az intézkedést érintő panaszjogával kapcsolatban az előállítást követően közvetlenül, a büntetőeljárás törvény szerinti panaszjogáról pedig gyanúsítottkénti kihallgatás megkezdésekor kapott felvilágosítást. A bűnügyi osztályvezető a gyanúsítottkénti kihallgatást követően szóban meghallgatta a panaszost, majd előadása alapján parancsnoki kivizsgálást készített.

A válaszlevél megjegyzése utal arra, hogy a vonatkozó normák szerint étkeztetésre 5 órát meghaladó előállítást követően jogosult az előállított személy. Figyelemmel arra, hogy a panaszos előállításának időtartama a jelzett időtartamot nem haladta meg, étkeztetéséről a rendőrség nem volt köteles gondoskodni.

A panaszos az intézkedések során előadta a gyermeke hollétével kapcsolatos kérdéseit, amelyekre kapott is választ, mivel azonban ragaszkodott ahhoz, hogy bejelentését írásban is megtehesse, jegyzőkönyv felvételére is sor került.

A panaszost az előállítás során ugyancsak a vonatkozó normákra figyelemmel előállító helyiségben helyezték el. Tekintettel arra, hogy megfelelő téli öltözékben állították elő, és az előállító helyiség fűtése megegyezik bármelyik másik, a kapitányság objektumában található helyiség fűtésével, a rendőrség megítélése szerint kizártnak tekinthető, hogy az előállítás ideje alatt a panaszos fázott volna.

Az események kronológiáját a rendőrség az alábbiak szerint foglalta össze: 18 órakor a panaszos megjelent a kapitányságon; 18 óra 13 perckor a főügyeletes előállította, és megtörtént a befogadása az előállító helyiségbe; 21 óra 14 perctől kezdődően 22 óra 38 percig pedig a panaszos kihallgatása zajlott.

A panaszos előállítását követően a rendőrség nyomozást rendelt el, amelynek keretében a panaszost gyanúsítottként hallgatták ki. A rendőrség a nyomozás iratait utóbb vádemelési javaslattal továbbította az ügyészségnek.

2) [...] r. főhadnagy a panaszolt eseményekkel összefüggésben parancsnoki kivizsgálást végzett, annak eredményeként – 2009. december 17-én kelt jelentésében – az alábbi megállapításokat tette.

Ügyeletesi szolgálata teljesítése során, 19 óra körüli időben a főügyeletes arról tett jelentést, hogy garázdaság vétségével megalapozottan gyanúsítható személyt állított elő a kapuügyeletről, és az intézkedés során testi kényszer alkalmazására került sor. A főhadnagy 21 óra 30 perc körüli időben hallgatta meg személyesen a főügyeleteset – azt megelőzően egy fegyveres rablás helyszínén tartózkodott –, aki elmondta, hogy aznap 17 óra körüli időben telefonon tett bejelentést az iskolaigazgató. A bejelentő előadta, hogy kb. 12 óra 30 perckor

jelentek meg a gyámhivatal munkatársai az iskolában, és egy végzés alapján, amelyet a helyszínen felmutattak, az iskola egyik tanulóját magukkal vitték azért, hogy átmeneti gyermekotthonban helyezték el. Kb. 16 óra körüli időben megjelent az iskolában a gyermek édesanyja (a panaszos), aki magából kikelve üvöltözött, és a portással szemben támadólag lépett fel, mivel nem akarta beengedni az iskola épületébe. A portás telefonon értesítette az igazgatónőt, aki a gyermekvédelmi felelőssel együtt hamarosan megjelent a portán. A szülőt fel akarták invitálni az irodába, ő azonban nem akart felmenni, hanem tovább ordította, őrvongott. Az igazgatónő elmondta, hogy azért akartak a szülővel az irodában beszélni, mert akkor mentek haza a gyermekek és látszott rajtuk, hogy megrémültek. A szülő azonban nem volt hajlandó meghallgatni az igazgatónőt és a gyermekvédelmi felelőst, tovább folytatta az őrvongást, majd telefonált, és végül távozott azzal, hogy megy a rendőrségre bejelentést tenni.

A panaszos 18 óra körül érkezett meg a rendőrkapitányságra, ahol az objektumőrrel közölte, hogy elrabolták a gyermekét, és feljelentést akar tenni. Az objektumőr jelentést tett a főügyeletnek, aki személyesen ment le a kapuügyelethez, ahol a panaszosnak bemutatkozott, felmutatta szolgálati igazolványát és a jelvényét, majd közölte a panaszossal, hogy a bejelentés adatai alapján megalapozottan gyanúsítható garázdaság elkövetésével, ezért előállítja. A panaszos ezt nem volt hajlandó tudomásul venni, agresszív fellépést tanúsított, amely miatt a főügyelet a panaszos karját megfogva kívánta az intézkedést foganatosítani. A panaszos azonban ellenszegült, és ezért, továbbá mivel a késedelem az intézkedés eredményét veszélyeztette volna, a főügyelet a tanult elvezető fogással, kezének hátra helyzetbe feszítésével a panaszost az előállító helyiségbe kísérte.

Az előállító helyiségbe történt elhelyezést követően a panaszos karjának fájdalmára panaszkodott, amely miatt mentőt hívtak hozzá. A mentőápoló megvizsgálta a panaszost, és megállapította, hogy a bal vállán feltehetően zúzódás keletkezett, amely különösebb ellátást nem igényelt, ezért csupán krémmel kente be a sérült testrészt.

A főügyelet megjegyezte, a kapuügyeletnél elhelyezett kamera látószögében foganatosította az intézkedést, arról azonban nem tud, hogy a kamera rögzített-e felvételt.

A főhadnagy – gyanúsítottkénti kihallgatását követően – 22 óra 30 perckor hallgatta meg személyesen a panaszost, aki kérdésre közölte, hogy mindenképpen panaszt tesz a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés miatt. Röviden előadta a délután folyamán történeteket is, és elmondta: azért ment be a kapitányságra, mert az iskolában nem tudott értelmesen beszélni senkivel. A kapitányságon várakozott egy darabig, majd megjelent egy férfi, aki ügyeletesként mutatkozott be. A panaszos neki akarta elmondani, hogy elrabolták a gyermekét, de az ügyeletes meg sem hallgatta, hanem közölte vele, hogy tudja, mi történt az iskolában, ezért elővezeti. A panaszos nem értette, mi történik, mert nem követett el semmit, de az ügyeletes megfogta a balkarját, fájdalmasan hátra feszítette, és ebben a tartásban vezette a fogdára. A panaszos a fájdalomtól kiabálni kezdett, később pedig orvosi ellátást kért. A kiérkező mentősök megvizsgálták, adtak neki egy krémet, és azt tanácsolták, hogy pihentesse a karját néhány napig.

A panaszos a főhadnagy megjegyzése szerint a meghallgatás alatt nyugodt volt, de zavartnak tűnt.

A kivizsgálás során a főhadnagy az előállítást figyelemmel kíséző objektumórt nem tudta meghallgatni, mert addigra annak szolgálati ideje lejárt, és távozott a kapitányság épületéből.

A kivizsgálás eredményeként a főhadnagy megállapította, hogy a főügyeletes Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint, mint bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt állította elő a panaszost, és vele szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer alkalmazott. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM Rendelet(a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. §-a alapján a rendőri fellépés megfelelő volt, az 59. § alapján pedig az alkalmazott testi kényszer szükségesnek és indokoltnak minősült. Az 57. § kapcsán továbbá megjegyezte, hogy az intézkedő rendőr az arányosság elvét szem előtt tartva járt el. Az elsődleges kivizsgálás alapján tehát a főügyeletes intézkedése jogszerű és szakszerű volt.

A főhadnagy jelentése végén ugyanakkor megjegyzi, hogy a kivizsgálás teljessége érdekében szükséges a szolgálatban lévő objektumőr meghallgatása, illetve annak megállapítása, hogy a kapuügyeletnél elhelyezett kamera rögzítésre alkalmas berendezéshez volt-e csatlakoztatva.

3) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készített jelentés tanúsága szerint a panaszossal szemben az eljáró rendőr 2009. december 17-én 18 óra 13 perctől kezdődően az Rtv. 29. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatást, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személlyel szembeni – előállítást hajlott végre. Az intézkedés során testi kényszer alkalmazására is sor került az Rtv. 47. §-a alapján megfogás és elvezető fogás formájában. A rendőr a panaszost a kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztette. A rendőri intézkedés során a panaszosnak sérülése keletkezett, amelynek ellátására mentőt hívtak. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az előállított a hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló események leírásaként a jelentés a következőket tartalmazza. Az intézkedés napján bejelentés érkezett a kapitányságra az iskolából arról, hogy egy szülő, miután tudomást szerzett arról, hogy gyermekét a gyámhatóság ideiglenes gondozásba vette, szitkozódva nekitámadt az iskola portásának, és olyan kihívóan közösséggellenes, erőszakos magatartást tanúsított, ami másokban félelmet és megbotránkozást keltett. A rendőrök helyszínre érkezésekor a szülő az iskola területéről már távozott, később ugyanakkor megjelent a kerületi kapitányság épületénél, hogy bejelentést tegyen azért, mert a gyermekét elrabolták.

Mivel tudott az iskolában történekről, és a cselekmény szemtanúi is útban voltak a kapitányságra, a főügyeletes személyesen ment le a kapuhoz. Ott szolgálati igazolványa és jelvénye felmutatásával igazolta magát, majd közölte a panaszossal, hogy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható, ezért előállítja. Ezt a panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, ezért a rendőr a további ellenszegülés megtörésére, illetőleg az esetleges támadás megakadályozása érdekében megfogta őt. Majd mivel a panaszos ellenállást tanúsított, bal kezét hátra helyzetben elvezető fogással rögzítette, és az előállító helyiségbe kísérte. A jelentés szerint a panaszos az előállítás során, az épületben is „folyamatosan üvöltözött”.

Az előállító helyiségben a panaszos jelezte, hogy nagyon fáj a karja, ezért az eljáró rendőr az ügyeleten keresztül mentőt hívott hozzá. A mentők 19 órakor érkeztek meg, és az ápoló

megállapította, hogy a panaszos bal vállán zúzódás keletkezett, ami azonban funkcionális zavart nem okoz. A sérülést az ápoló a helyszínen ellátta.

A jelentés tanúsága szerint Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztató, valamint az előállítás idejéről szóló igazolás kiadására sor került. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8) és (9) bekezdései, továbbá a 19/1996. (VIII. 23) ORFK utasítás 36/A. § alapján a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást a panaszos megkapta.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszos Rtv. 29. § 1) bekezdés 1. fordulata alapján végrehajtott igazoltatása, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pont alapján elvégzett előállítása, jogszerű volt. Ugyancsak jogszerűnek minősült az Rtv. 47. §-a alapján a testi kényszer alkalmazása, nem sérült továbbá az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt arányosság követelménye sem.

4) [...] r. ftőrm. 2009. december 17-én készített jelentésében előadja, hogy a panaszban említett napon 7 órától december 18-án 7 óráig fogdaörként teljesített szolgálatot. A panaszost december 17-én 17 óra 45 perckor, garázdaság elkövetésének gyanúja miatt állították elő. A befogadó helyiségben a panaszos jelezte, hogy fáj a bal válla, amit a fogdaőr jelentett az ügyeletes tisztnak, aki pedig mentőt hívott.

A mentők 19 órakor érkeztek meg. A mentőápoló a sérültet megvizsgálta, és közölte, hogy a sérülés valószínűleg a váll zúzódása, ami 8 napon belül gyógyul. Az ápoló a sérülést a helyszínen ellátta.

5) A panaszos előállításáról kiállított igazolás szerint a személyi szabadságot korlátozó intézkedés jogalapja az Rtv. 33. § – bekezdés és pont megjelölése nélkül –, az előállított hozzátartozó vagy képviselő értesítését nem kérte, és a „rendőri intézkedés módjával” szemben panasszal kívánt élni. Kézzel írva szerepel továbbá egy megjegyzés, miszerint a panaszos élelmezést kért, de nem kapott.

A szabadságkorlátozás kezdete 18 óra 13 perc, míg befejezésének időpontja 22 óra 58 perc.

Az igazoláson a Testület elérhetőségei szerepelnek, azonban a panasz előterjesztésére nyitva álló határidő nincs megjelölve.

6) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos gyanúsított kihallgatásáról készített jegyzőkönyvet, amelynek rögzítésére 21 óra 14 perctől kezdődően került sor, és a jegyzőkönyvet 22 óra 38 perckor zárták le. Szintén megküldte a rendőrség a panaszos bejelentéséről felvett jegyzőkönyvet, amely 23 óra 46 perckor készült el.

Mindkét irat a panaszos fiának iskolájánál történt események leírását tartalmazza, azért azok tartalmi ismertetésétől a Testület eltekint.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos igazoltatását, előállítását, a vele szembeni testi kényszer alkalmazását, a panaszos fogdai befogadását, és a neki nyújtott rendőri segítséget és felvilágosítást.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz, 54. §-ában rögzített emberi méltósághoz, 55. §-ának (1) bekezdése szerinti személyi szabadsághoz, 64. §-ában foglalt panasz előterjesztéséhez és a 70/D. §-ban rögzített testi épséghez és egészséghez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testületnek elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a panaszos által előadott események sorozatából mely történések vizsgálatát teszik lehetővé a hatáskörére irányadó szabályok.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. A 93. § (1) bekezdése szerint továbbá a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni.

a) Az idézett jogszabályhely egyértelművé teszi, hogy a Testület érdemi kivizsgálást rendőri intézkedéssel összefüggésben, rendőri magatartás vizsgálatára indíthat.

A konkrét esetben ugyanakkor sem a panaszosi előadás, sem a rendőrségi iratok nem utalnak arra, hogy az általános iskolánál történt események során a panaszossal szemben rendőrök jártak volna el. A panaszos említést tesz ugyan egy férfiről, aki azzal fenyegette meg, hogy ha nem hagy fel a kiabálással, meg fogja bilincselni, azonban a rendőrség és az iskola igazgatójának egybehangzó elmondása alapján megállapítható, hogy ez a személy nem rendőr volt, az említett eseménysor a rendőrök érkezését megelőzően történt, amely időpontban egyébként a panaszos már nem tartózkodott az iskolában.

Tekintettel tehát arra, hogy az általános iskolánál a panaszossal szemben rendőri intézkedésre nem került sor, az ott zajlott eseményekkel összefüggő sérelmeket a Testületnek nem állt módjában vizsgálni.

Hasonló okból nem folytathatott vizsgálatot a Testület azzal összefüggésben, hogy a panaszos gyermekét a nap folyamán az iskolából elvitték. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a gyermeket a gyámhivatal munkatársai vitték el az iskolából a gyámhatóság határozata alapján.

Mivel tehát a gyermek iskolából történt elvitelére nem rendőri intézkedés alapján került sor, illetve abban a rendőrség semmilyen módon nem működött közre, az események vizsgálata a Testület hatáskörén kívül esőnek minősül, annak jogszerűségéről a Testület érdemi megállapítást nem tehet. Ugyanezen okból nem működhet továbbá közre abban sem, hogy a panaszos gyermekét a gyámhatóság felügyelete alól visszakapja.

b) A panaszos beadványában foglaltakat – az a) pontban említett sérelmeken túl – annak ellenére kivizsgálta a Testület, hogy a panaszos a panasz előterjesztésre nyitva álló nyolc napos törvényi határidőt elmulasztotta, az alábbiak miatt.

A Testület rendelkezésére bocsátott iratokból egyértelműen megállapíthatóvá vált, hogy a panaszos tájékoztatást kapott a Testülethez fordulás lehetőségéről. Az előállításról szóló igazolás – az országgyűlési biztos és több jogvédő szervezet neve és címe mellett – a Testület nevét és elérhetőségeit tartalmazza ugyan, de nem szerepel rajta utalás a panasz előterjesztésére nyitva álló határidőre.

Mindezek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos panaszjogáról nem kapott megfelelő felvilágosítást, ezért a késedelmes előterjesztés neki nem felróható, és helye van a panasz érdemi vizsgálatának.

2) A panaszos sérelmezi, hogy a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányságának épületéhez érve feljelentést kívánt tenni fia „eltűnése” miatt, erre azonban nem volt alkalma, mivel a szolgálatban lévő főügyeletes intézkedett az előállítása iránt.

a) Az előállítás jogalapjául a főügyeletes jelentésében az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontját jelölte meg, vagyis a szabadságkorlátozást a panaszossal, mint bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személlyel szemben hajtotta végre.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítási okkal kapcsolatban a Testület leszögezi, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint a büntetőjogi felelősség vizsgálata nem tartozik hatáskörébe. Egyúttal utal korábbi gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga. Ezért a Testület ilyen esetben azt vizsgálja, hogy az előállításhoz szükséges mértékű gyanú az előállítás megkezdésekor fennállt-e.

A Testületnek a konkrét ügyben két kérdésre kellett választ adnia: elsősorban arra, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján felmerülhetett-e bűncselekmény gyanúja a panaszossal szemben, másodsorban arra, hogy amennyiben igen, úgy a rendőrség eljárása megfelelő volt-e.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdése értelmében garázdaság vétségét – ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg – az követi el, „aki

olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. §-ának (1) bekezdése értelmében ugyanakkor szabálysértést valósít meg az a személy, „aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”.

Jelen esetben az iratok tanúsága szerint az általános iskola igazgatója azzal telefonált be a kapitányságra, hogy az iskolában megjelent a panaszos, aki nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a fiát a gyámhivatal védelembe vette, és őrlöngve, az iskola alkalmazottait folyamatosan fenyegetve, támadólag lépett fel, miközben a többi gyerek és szülei éppen hazafelé tartottak, így az eseményeknek szem- és fültanúi voltak.

A főügyeletes az ügyben folyt parancsnoki kivizsgálás során a fentieket azzal egészítette ki, hogy az igazgató elmondása szerint a panaszos az iskolában magából kikelve üvöltözött, és a portással szemben támadólag lépett fel, mivel az nem akarta beengedni az iskola épületébe. A portás telefonon értesítette az igazgatónőt, aki a gyermekvédelmi felelőssel együtt jelent meg, és a szülőt fel akarták invitálni az irodába, ő azonban nem akart felmenni, hanem tovább „örlöngött”. Az igazgatónő elmondta, hogy azért akartak a szülővel az irodában beszélni, mert akkor mentek haza a gyermekek és látszott rajtuk, hogy megrémültek. A szülő azonban nem volt hajlandó meghallgatni az igazgatónőt és a gyermekvédelmi felelőst, tovább folytatta az örlöngést, majd telefonált, és végül távozott azzal, hogy megy a rendőrségre bejelentést tenni.

A főügyeletes jelentésében, az intézkedés alapjául szolgáló események leírásánál előadja, hogy az intézkedés napján bejelentés érkezett a kapitányságra az iskolából arról, hogy egy szülő, miután tudomást szerzett arról, hogy gyermekét a gyámhatóság ideiglenes gondozásba vette, szitkozódva nekitámadt az iskola portásának, és olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsított, ami másokban félelmet és megbotránkozást keltett.

Mindezekkel szemben a panaszos meghallgatása során előadta, hogy a portás nem engedte be az iskola épületébe, sőt megfogta a panaszos ruháját, és rángatni kezdte. Ő ugyanakkor nem kiabált és nem lépett fel támadólag senkivel szemben.

A Testület a rendelkezésre álló információkat összevetve arra a következtetésre jutott, hogy ugyan a panaszos és az igazgató állításai ellentmondanak egymásnak, az iskolában történt eseményekkel kapcsolatosan tett bejelentésben a rendőrség tudomására jutott adatok kellő alapot szolgáltatottak ahhoz, hogy a rendőrség úgy ítélje meg, fennáll a bűncselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a panaszos előállításához jogalapot teremt.

b) Mivel azonban a hivatkozott – Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti – előállítási ok alapján a rendőrség az érintett személyt előállíthatja, vagyis az intézkedésre a jogszabályhely csupán a lehetőséget teremti meg, a Testületnek azt is vizsgálnia kellett, hogy a rendőrség a konkrét esetben ezzel a lehetőséggel jogszerűen élt-e.

Ehhez az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelménye nyújt iránymutatást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll

arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A rendőrség előadása alapján leszögezhető, hogy a panaszos előállításának célja az iskolánál történt események tisztázása, a panaszos által tanúsított magatartás értékelése, valamint az volt, hogy a garázdaság elkövetésének gyanúját a hatóság alátámassza, vagy megcáfolja. Ennek érdekében vált szükségessé a panaszos meghallgatása. A kérdés mindezek alapján úgy tehető fel, hogy arányos eljárásnak tekinthető-e a panaszos előállítása annak érdekében, hogy meghallgatására az ügyben sor kerüljön. A kérdésre a Testület nemleges választ ad az alábbiak alapján.

Amikor a rendőrség számára az igazgató bejelentése alapján fény derült arra, hogy bűncselekmény gyanúja miatt kell vizsgálatot folytatni, nyilvánvalóvá vált, hogy nem mellőzhető az érintett, azaz a panaszos meghallgatása. Azzal, hogy a kapitányság épületében – még ha más céllal is, de – személyesen jelent meg, a panaszos, lehetőséget teremtett nyilatkoztatására, ezáltal a helyzet azonnali tisztázására. Ahelyett azonban, hogy az ügyeletes a panaszost tájékoztatta volna arról, hogy az ügyben szükségessé vált a meghallgatása, és tisztázta volna vele, hogy módjában áll-e ennek érdekében a kapitányságon maradni a tanúk kihallgatásának befejezéséig, vagy valamely későbbi időpontban tud idézés alapján megjelenni, az ügyeletes saját előadása szerint is rögtön azzal kezdte az intézkedést, hogy közölte a panaszossal: előállítja.

Azzal kapcsolatosan, hogy a főügyeletes miért tartotta indokoltnak a panaszos azonnali előállítását, csupán annyit rögzít, hogy a rendelkezésre álló információk alapján – mivel a bűncselekményről közvetlen értesítést kapott, és a szemtanúk úton voltak a kapitányságra – az intézkedést szükségesnek és arányosnak ítélte.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott információk köréből nem volt feltárható olyan adat, amely alátámasztaná, hogy a panaszos nyilatkoztatása elodázhatatlan volt, vagy hogy kihallgatásáig a panaszost feltétlenül szükséges lett volna fogvatartani (pl. mert tartani lehetett attól, hogy utóbb az eljárási cselekmény alól kivonja magát). Ráadásul a gyanú szerinti bűncselekmény sem volt különösen súlyosnak tekinthető a rá vonatkozó iskolai bejelentések alapján.

Mindezek miatt – a panaszos meghallgatásának szükségességét nem vitatva – a Testület úgy ítélte meg, hogy önmagában a bűncselekmény gyanúja, illetve az a tény, hogy az eset szemtanúi úton voltak a kapitányságra, nem szolgáltatott kellő indokot ahhoz, hogy a panaszost minden egyeztetés nélkül, azonnal előállítsák, és a meghallgatásig több órán keresztül fogva tartsák.

Az arányosság követelményének az a kevésbé jogkorlátozó megoldás felelt volna meg jobban, ha az ügyeletes először tájékoztatja a panaszost a kihallgatásának szükségességéről, és tisztázza vele, hajlandó-e a kihallgatás céljából a rendőrségen maradni, vagy idézés alapján ott a későbbiekben megjelenni.

Erre tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos számára aránytalan sérelmet okozott, ezért jogszerűtlenül, a panaszos személyes szabadsághoz való jogának megsértésével járt el a rendőrség akkor, amikor – meghallgatása érdekében – azonnal az előállítása iránt intézkedett.

Noha az előállítás jogszerűségének hiánya minden további, az előállításból következő intézkedést jogszerűtlenné tesz, az eset tanulságai miatt a Testület annak momentumait egyenként, önmagukban is értékelte.

c) A panaszos sérelmezi, hogy arról, hogy garázdaság elkövetésével vádolják, az intézkedés kezdetén nem, csak többszöri kérdésre kapott tájékoztatást.

Ezzel szemben a főügyeletes ügy nyilatkozott, hogy az intézkedés megkezdése előtt közölte nevét, rendfokozatát és beosztását, illetve magát szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel igazolta. Tájékoztatta továbbá a panaszost, hogy gyermekét nem rabolták el, hanem a kerületi gyámhivatal ideiglenes hatállyal gyermekotthonban helyezte el, és közölte, hogy az általános iskolában tanúsított kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartásával a panaszos bűncselekményt valósított meg, ezért előállítására, és gyanúsított kihallgatására kerül sor.

Az Rtv. 20. §-a tartalmazza a szolgálati fellépéssel kapcsolatos alapvető követelményeket. A (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, minden esetben köteles – nevén és azonosító számán túl – az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 4. §-a, amely szerint, ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti, a rendőr az intézkedést – a napszagnak megfelelő köszönés, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítás, és ha egyenruhát visel, tisztelgés után – a tervezett intézkedés és annak célja megjelölésével, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg.

A fenti rendelkezések egyértelművé teszik az intézkedő rendőrrel szemben támasztott azon követelményt, amely alapján elsődlegesen az intézkedés fogantatásának kezdetekor köteles megjelölni az intézkedést, és meghatározni annak célját.

Ezeknek a rendelkezéseknek a Testület garanciális jelentőséget tulajdonít, hiszen az így kapott tájékoztatás alapján kerül az intézkedés alá vont személy olyan helyzetbe, hogy képes legyen megítélni a rendőri fellépés jogszerűségét, és megfelelően tudjon élni a panaszhoz és a jogorvoslathoz való jogával.

A konkrét esetben eljáró rendőr nem jelölt meg és utóbb a Testület sem tárt fel olyan körülményt, amely az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt kivétel alkalmazását indokolta volna. Mivel tehát az intézkedés eredményességét nem veszélyeztette, a panaszossal az előírt tájékoztatást az intézkedés kezdetekor kellett közölni. Abban, hogy a panaszos a tájékoztatást végül megkapta, a felek elmondása megegyezik. Ellentmond ugyanakkor a panaszos és az intézkedő rendőr előadása egymásnak abban, hogy a tájékoztatás az intézkedés kezdetekor,

tehát a törvényben előírt időben elhangzott-e. Ezt az ellentmondást a Testület a rendelkezésére álló eszközök segítségével nem tudta feloldani.

Mivel a tájékoztatás bizonyosan nem maradt el, a Testület megállapította, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga ebben a tekintetben nem sérült. Azt ugyanakkor, hogy a tájékoztatás a panaszos állításának megfelelően csak késedelmesen hangzott el, a Testület sem alátámasztani, sem megcáfolni nem tudta, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése a konkrét esetben nem volt megállapítható.

3) Az intézkedő rendőr a panaszossal szemben az előállítás során testi kényszer alkalmazott.

a) Ezzel összefüggésben a történeteket kivizsgáló hadnagynak a főügyeletes elmondta: a panaszossal közölte, hogy előállítja, aki azonban ezt nem volt hajlandó tudomásul venni, agresszív fellépést tanúsított, amely miatt a karját megfogva kívánta az intézkedést foganatosítani. A panaszos azonban ellenszegült, és ezért, továbbá mivel a késedelem az intézkedés eredményét veszélyeztette volna, a tanult elvezető fogással, kezének hátra helyzetbe feszítésével a panaszost az előállító helyiségbe kísérte. Jelentésében ezt azzal egészíti ki, hogy a további ellenszegülés megtörésére, illetőleg az esetleges támadás megakadályozása érdekében megfogta a panaszost, majd mivel ellenállást tanúsított, bal kezét hátra helyzetben elvezető fogással rögzítette, és az előállító helyiségbe kísérte. A jelentés szerint a panaszos az előállítás során, az épületben is „folyamatosan üvöltözött”.

A kapitányságvezető kivizsgálása során azt állapította meg, hogy a panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy előállítják, egyre agresszívabban viselkedett, illetve a kapitányság épületéből távozni kívánt.

A panaszos a testi kényszer alkalmazásával összefüggésben azt adta elő, hogy az ügyeletes minden egyéb tájékoztatás nélkül megfogta a bal karját, fájdalmasan hátrafeszítette, hátracsavarva felfelé húzta és ebben a tartásban vezette a fogdára. A panaszos nem értette, hogy mi történik, mert nem követett el semmit. Az intézkedés során nem tanúsított ellenállást, de fájdalmában segítségért kezdett kiabálni. Ennek hallatán a rendőr egyre erősebben csavarta a panaszos karját felfelé.

Az Rtv. 47. §-a alapján a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (2) bekezdése alapján a kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza.

Tekintettel arra, hogy a panaszos előállítását a Testület jogszerűtlennek minősítette, az előállítás végrehajtása érdekében alkalmazott testi kényszer sem értékelhető másképpen, így a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt megállapította a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését.

Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy a testi kényszer alkalmazását abban az esetben sem tudta volna jogszerűnek tekinteni, ha az előállítás kapcsán előzetesen más álláspontot fogad el, és a kényszerítő eszköz alkalmazását önmagában is értékeli. Megkeresésében ugyanis az

előadó testületi tag kérdést tett fel a rendőrségnek arra vonatkozóan, hogy mi volt a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz-alkalmazás jogalapja, illetve az arányosság és szükségesség vizsgálatkor az eljáró rendőr milyen releváns tényeket hogyan mérlegelt. A rendőrség azonban válaszát a fent ismertetett tartalommal küldte meg, és arra, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását az eljáró rendőr milyen körülmények figyelembe vételével tekintette szükséges és arányos intézkedésnek, milyen történések alapján vélte úgy, hogy a testi kényszer alkalmazásának jogszabályi követelményei teljesülnek, érdemi választ nem adott.

A Testület ezért felhívja a rendőrség figyelmét arra, hogy a panaszosok tisztességes eljáráshoz való jogának érvényesítése megkívánja, hogy a – akár a rendőrség, akár Testület folytatja a panaszeljárást – a rendőri fellépés jogszabályi hátterének megjelölésén és a jogszabályhely szövegére való hivatkozáson túl a rendőrség azon releváns körülményekről is beszámoljon, amelyek alapján az egyes jogszabályi rendelkezések alkalmazására indokoltan került sor. A konkrét esetben tehát elvárható lett volna, hogy az intézkedő rendőr írja le a panaszos azon magatartását, amit ellenszegülésként értékelt, és az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat rendelkezései alapján a testi kényszer alkalmazását lehetővé és szükségessé tette.

b) A panaszos sérelmezte, hogy a testi kényszer alkalmazása során fájdalmai voltak, ami miatt kiabálni is kezdett. A rendőrség által megküldött iratokból megállapíthatóvá vált továbbá az is, hogy a fájdalomon túl a panaszos sérülést is elszenvedett, a kikerkező mentőápoló a bal váll zúzódását állapította meg.

A testi kényszer alkalmazása kapcsán a fentiek miatt a Testület – akárcsak az előállítás esetében – szükségesnek tartja felhívni a rendőrség figyelmét az arányosság Rtv. 15. §-ában foglalt követelményre, amely alapján mind az intézkedés megválasztása, mind pedig annak végrehajtása során köteles a rendőr vizsgálni a jogkorlátozás, illetve az intézkedés alá vont személynek okozott hátrány és az intézkedéssel elérni kívánt cél viszonyát.

Szükséges utalni továbbá az Rtv. 17. § (1) bekezdésében felhatalmazásra is, amelyek értelmében a rendőrség feladatának ellátása során – egyebek mellett – a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés szerint ugyanakkor „a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását”.

Az idézett jogszabályhelyre is figyelemmel a Testület leszögezi, hogy előfordulhat olyan eset, amikor a rendőr a jogszabályban biztosított kényszerítő eszközök, így például a testi kényszer alkalmazásával jogszerűen okozhat sérülést az intézkedés alá vont személynek, mivel a körülmények, különösen az érintett magatartása azt elkerülhetetlenné teszik, és a fellépés az intézkedés céljához mérten arányosnak tekinthető.

A konkrét esetben ugyanakkor arra tekintettel, hogy a testi kényszer alkalmazását a Testület jogszerűtlennek minősítette, a sérülés okozását önállóan nem tette vizsgálat tárgyává, hanem az okozott sérülést úgy értékelte, mint a jogszerűtlen testi kényszer által okozott sérelem súlyát növelő körülményt.

c) Az Rtv. 17. §-a (2) bekezdésében a sérülés okozásával összefüggésben rögzíti továbbá, hogy „az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell

nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa”. A Testület eljárása keretében azt is vizsgálta, hogy ezen kötelezettségeinek a rendőrség a konkrét esetben eleget tett-e. A Szolgálati Szabályzat 51. §-a ezeket a rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy az előállítottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratokból kiderült, hogy a panaszos fogdai befogadását követően mentőt hívtak hozzá a rendőrök, és a segítség 19 óra örüli időben érkezett meg. A mentőápoló a panaszost megvizsgálva megállapította, hogy bal vállán zúzódás keletkezett, és a sérülést a helyszínen ellátta.

A panaszos elmondása nem tartalmaz olyan állítást, amely a fenti történéseknek ellentmond, így a Testület elfogadta a rendőrség előadását arra vonatkozóan, hogy a panaszos sérüléseinek ellátása iránt a rendőrség a fogdai befogadást, illetve a panaszos jelzését követően kellően rövid időn belül intézkedett.

Mivel tehát az intézkedő a rendőr a panaszoshoz mentőt hívott, és panaszos a szükséges orvosi ellátást megkapta, a testi épséghez való jog sérelmét a Testület ebben a vonatkozásban nem állapította meg.

4) A panaszos fogdára való befogadásával összefüggésben sérelmezte, hogy annak során elvették a telefonját, kiforgatták a táskáját, megmotozták és kiabáltak is vele. Majd a fogdán fájdalmai miatt mentőt hívtak ugyan hozzá, ám ételt és italt annak ellenére nem kapott, hogy jelezte, 7 órája nem evett és nem ivott semmit; több alkalommal jelezte, hogy fájzik, mégis órákig várakoztatták. Többször kért ügyvédet, de nem biztosították számára, továbbá kérdéseire azt válaszolták, hogy amennyiben a rendőrség ellen panaszt kíván tenni, a fogdában kell várakoznia.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás.

Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény – történetek idején hatályos – 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e joggal élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalos vagy gondnokaság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A (2) bekezdés értelmében a Rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A (3) bekezdés szerint a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [33. § (4) bekezdés].

A Szolgálati Szabályzat 51. §-a ezeket a rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Az azonos ügyben előállítottakat el kell különíteni. Ha az előállító helyiségben előállított személy van, gondoskodni kell az állandó őrzéséről. E szakasz (2) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezés, nyilvántartás és őrzés végrehajtásának feltételeit a rendőri szerv vezetője biztosítja.

A (3) bekezdés kimondja: az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A korábbi Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogva tartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) szabályait az előállítottakra is. A hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottokról” beszél, azok közé pedig az előállítottak nem tartoznak [1. § (1) bekezdés: „E rendelet alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogva tartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki”].

a) A panaszos sérelemként említi, hogy a fogdára történt befogadás során elvették a telefonját, kiforgatták a táskáját, és „megmotozták”.

Szolgálati Szabályzat fent idézett, 51. §-ának (3) bekezdése megköveteli, hogy a hatóság az előállított elhelyezésekor ruházatát átvizsgálja, és tőle elvegye azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. A hivatkozott rendelkezés utaló szabályként a Fogdaszabályzat előírásait, illetve a fogvatartott birtokában tartható tárgyak listáját tartalmazó mellékletét hívja fel.

Az idézett jogszabályhelyek ismeretében kijelenthető, hogy a rendőrség megfelelő felhatalmazás birtokában végezte el a panaszos ruházatának és csomagjának átvizsgálását, és vette el tőle a mobiltelefonját, mivel azt a fogdai tartózkodás során nem volt jogosult magánál tartani.

Erre figyelemmel a ruházat- és csomagátvizsgálás, továbbá a mobiltelefon elvétele miatt a Testület nem állapította meg a panaszos emberi méltóságának és tulajdonhoz való jogának megsértését.

b) A panaszolja a panaszos, hogy ételt és italt annak ellenére nem kapott, hogy jelezte, 7 órája nem evett és nem ivott semmit. Az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson nyomtatva

szerepel az a megjegyzés, hogy az előállított ételmezést nem kért, de kapott, kézzel mellé írva ugyanakkor a következő: „kértem és nem kaptam”.

A rendőrség által megküldött válaszlevél megjegyzi, hogy a vonatkozó normák szerint étkeztetésre 5 órát meghaladó előállítást követően jogosult az előállított. Figyelemmel arra, hogy a panaszos előállításának időtartama a jelzett időtartamot nem haladta meg, étkeztetéséről a rendőrség nem volt köteles gondoskodni.

Jogsabályi rendelkezések hiányában az előállítottak ételmezését illetően csak a 26-326/3/2006. számú, az Országos Rendőr-főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevélhez (ORFK körlevél) mellékelte tájékoztató tartalmaz iránymutatást. Eszerint az ételmezésnél az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani, és a fogvatartásért felelős vezetőnek helyi intézkedésben kell szabályoznia, hogy ki a felelős az ételbiztosításért. Célszerű az ételátvételt írásban is dokumentálni. A tájékoztatóban foglaltakat az előállítottakkal minden esetben ismertetni kell, melynek tényét az érintett aláírásával is igazolja. A tájékoztató vonatkozó pontja szerint az előállított jogosult rá, hogy öt órát meghaladó fogvatartás esetén ételmezt kérjen.

A panaszos fogvatartása 18 óra 13 perctől 22 óra 58 percig, tehát 4 óra 45 percig tartott, az 5 órát valóban nem érte el, ugyanakkor a Testület megítélése szerint a rendőrség általános törvényi kötelezettségeiből – az ételbiztosítást expressis verbis előíró norma hiányában is – az következik, hogy a fogvatartottnak ételmezést kell biztosítani, amennyiben jelzi, hogy hosszú idő óta nem evett.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A 16. § (4) bekezdése kimondja: a rendőr nem alkalmazhat megalázó bánásmódot.

A panaszos előállítására a koraesti órákban került sor, így alappal feltételezhető, hogy – elmondásának megfelelően – előállítását jóval megelőzően evett utoljára, ezért valóban éhes volt az előállító helyiségben. Ez az állapot – kiegészülve azzal, hogy a panaszos nem tudhatta, meddig tart az előállítása, és mikor juthat ételmezt – nyilvánvalóan csorbítja az emberi méltóságot.

Az ORFK körlevél nem jogszabály, annál alacsonyabb rendű norma, s mint ilyen, nem állhat ellentétben a magasabb szintű rendelkezésekkel, így az Rtv. fent idézett szakaszaival sem. A két norma úgy értelmezhető egymással összhangban, ha az ötórás fogvatartásra vonatkozó rendelkezés a főszabály, amelytől az Rtv. rendelkezései alapján a fogvatartottra kedvező kivétalként el lehet térni. Amennyiben tehát a fogvatartott vélhetően megalapozottan jelzi, hogy éhes, akkor a rendőrségnek az Rtv. 2. § (1) bekezdése és 16. § (4) bekezdése alapján kötelessége, hogy a számára étkeztést biztosítson még akkor is, ha az előállítás kezdetétől fogva kevesebb, mint öt óra telt el.

A Testület ezért megállapította a panaszos méltóságának sérelmét. A Testület egyúttal – korábbi állásfoglalásaihoz hasonlóan [lásd például a 192/2009. (VI. 3.) számú állásfoglalást] – újfent felhívja a rendőri szervek és a jogalkotó figyelmét az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, és arra, hogy ez a helyzet nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

c) A panaszos elmondása szerint több alkalommal jelezte a fogda személyzetének, hogy fázik, mégis több órán keresztül várakoztatták.

A rendőrség a panaszos sérelmével összefüggésben megjegyzi, hogy a panaszost az előállítás során a vonatkozó normákra figyelemmel előállító helyiségben helyezték el. Tekintettel arra, hogy megfelelő téli öltözékben állították elő, és az előállító helyiség fűtése megegyezik bármelyik másik, a kapitányság objektumában található helyiség fűtésével, a rendőrség megítélése szerint kizártnak tekinthető, hogy az előállítás ideje alatt a panaszos fázott volna.

A Testület ezen sérelmekkel összefüggésben utal az Rtv. fent hivatkozott 18. § (2), valamint a Szolgálati Szabályzat 51. § (1) bekezdésére. Ezek értelmében a rendőrség az előállítottat előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben helyezi el, és gondoskodik a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról.

A fenti rendelkezések összeolvasásából, illetve az Rtv. azon – 17. §-ába foglalt, és fentebb már szintén hivatkozott – előírásából, miszerint a rendőrség a jogokat csak a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, következik az az elvárás, hogy az előállítottat egészséges tartózkodást biztosító, és az emberi méltóságot sem sértő körülmények között kell elhelyezni.

A konkrét esetben a panaszos és a rendőrség előadása közötti ellentmondást a Testületnek – arra alkalmas eszköz hiányában – nem állt módjában feloldani.

A panaszos emberi méltóságának megsértéséről a fogdai elhelyezéssel összefüggésben ezért a Testület nem tudott egyértelmű álláspontot kialakítani.

d) A panaszos sérelmei közt jelzi: többször kérte, hogy biztosítsanak számára ügyvédet, de erre nem került sor.

Az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson a panaszos úgy nyilatkozott, hogy hozzátartozó vagy képviselő értesítését nem kéri. Azonos tartalmú megjegyzés szerepel az intézkedő rendőr jelentésében is. A rendőrség válasza szerint továbbá a jogi képviselőre vonatkozó tájékoztatást a panaszos megkapta, kihallgatása során védő kirendelését kérte, annak érdekében a rendőrség intézkedett.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen. Bár a jogszabály nem részletezi, ki lehet „más személy”, a fogalomba az ügyvéd aggálytalanul beleérthető és beleértendő. Csak ilyen értelmezés esetén egyeztethető össze ugyanis a magyar szabályozás a nemzetközi követelményekkel, így például a Kínzás megelőzésére létrejött európai bizottság (CPT) ajánlásaival, amely bizottság 2005-ös magyarországi látogatását követően jelentésének 23. pontjában felhívta a magyar hatóságokat: tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy a rendőrség által fogvatartott személyek a fogva tartásuk legelső pillanatától kezdve igénybe vehessenek ügyvédi segítséget (<http://www.cpt.coe.int/documents/hun/2006-20-inf-eng.htm>).

A Testület fontosnak tartja rögzíteni, hogy hatásköre kizárólag annak vizsgálatára terjed ki, hogy a panaszos előállítottként élhet-e a fent kifejtett és az Rtv.-ben biztosított jogosítvánnyal. Annak vizsgálatát, hogy a gyanúsítottként történt meghallgatás során a

panaszost védelemhez való jogáról megfelelő tájékoztatásban részesítette-e a rendőrség, illetve a jog gyakorlását lehetővé tette-e számára a Testület nem végezheti el, mivel ezzel összefüggő jogorvoslattal a panaszos a büntetőeljárás törvény rendelkezései alapján élhet.

Az Rtv-ben foglalt értesítéshez való jogosítvány érvényesülésének vizsgálatakor a Testület figyelemmel volt arra, hogy a panaszos az előállítás időtartamáról szóló igazolást – amelyen arról nyilatkozott, hogy a kérdéses joggal nem kíván élni – kézjeggyével ellátta, illetve azon a valóságnak nem megfelelő tartalmú megjegyzést – vagyis hogy kért élelmezést, de nem kapott – kijavította.

A Testület a panaszos állításával szemben a rendőrségi iratok tartalmát fogadta el a történések valós előadásaként, ezért arra a következtetésre jutott, hogy a képviselő értesítésének elmaradása miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem valósult meg.

e) Ugyancsak sérelmezi a panaszos, hogy a fogdai befogadás alkalmával a rendőrök kiabáltak vele.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Ezzel összefüggésben a Testület megjegyzi, hogy a rendőröktől, mint a közhatalom gyakorlására feljogosított személyektől minden alkalommal elvárható a határozott, ugyanakkor udvarias fellépés függetlenül attól, hogy az intézkedés alá vont személy mennyiben adja meg a rendőrnek járó tiszteletet.

A konkrét esetben a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt egyértelműen tisztázható, hogy a rendőrök milyen hangnemet alkalmaztak a panaszossal szemben, illetve emelt hangvétel alkalmazásának volt-e oka.

Erre tekintettel a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának megsértését a rendőrök által alkalmazott hangnem vonatkozásában nem tudta megállapítani.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy az arányosság követelményének megsértése miatt jogszerűtlenül járt el a rendőrség akkor, amikor a panaszos előállítása iránt intézkedett, ezáltal megvalósította a panaszos személyes szabadsághoz való jogának megsértését. Az intézkedés céljára vonatkozó tájékoztatás késedelmes közlése miatt a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése nem volt megállapítható. A kényszerítő eszköz alkalmazása miatt a Testület megállapította a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését, amely sérelem súlyát az elszenvedett sérülés is fokozta. Az egészségügyi panasz orvosi ellátásával kapcsolatos rendőrségi kötelezettség ugyanakkor a mentők értesítésével megfelelően teljesült.

A ruházat- és csomagátvizsgálás, a mobiltelefon elvétele kapcsán a Testület nem állapította meg a panaszos tulajdonhoz való jogának és tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését, ugyanakkor a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos élelemmel való ellátásának elmaradása

sértette a panaszos emberi méltóságát. A panaszos emberi méltóságának megsértéséről a fogdai elhelyezéssel összefüggésben és a rendőrök által alkalmazott hangnem vonatkozásában a Testület nem tudott egyértelmű álláspontot kialakítani, megállapította azonban, hogy a képviselő értesítésének elmaradása miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem valósult meg.

A fent összefoglalt sérelmek a Testület megítélése szerint összességükben kétség kívül elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A Testület felhívja továbbá a rendőri szervek és a jogalkotó figyelmét az állásfoglalás III. 4) b) pontjában foglaltak kapcsán az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, és arra, hogy ez a helyzet nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével, és a hatályos szabályozás – különösen az előállítottak étkeztetése kapcsán – módosítást igényel.

Budapest, 2010. november 17.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag